

Motion till riksdagen 2019/20:110

av **Linda Westerlund Snecker m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2018/19:155 Ett stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och myndighetsutövning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår proposition 2018/19:155 i den del som föreslår att grovt sabotage mot blåljusverksamhet ska kunna ge fängelse på livstid.

Inledning

Vänsterpartiet värnar ett fungerande rättsväsen och andra centrala samhällsfunktioner som räddningstjänst, brandkår, ambulanser osv. Vi vill att polis, sjukvård och andra centrala samhällsfunktioner ska kunna arbeta så ostört som möjligt. Det är en viktig fråga för allmänhetens trygghet och för demokratin. Som utredningen Stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och andra samhällsnyttiga funktioner (SOU 2018:2) konstaterar kan angreppen mot blåljuspersonal leda till ett slags diskriminering på så sätt att de boende i utsatta områden får sämre tillgång till samhällets funktioner för skydd, räddning och vård än boende i andra områden. Vidare värnar vi arbetsmiljön för de anställda i dessa funktioner. Det är personer som i sin yrkesutövning ofta arbetar under extrema och stressiga förhållanden, och de ska inte dessutom behöva mötas av våld när de jobbar.

Regeringens förslag

I syfte att stärka det straffrättsliga skyddet för de centrala blåljusverksamheterna föreslår regeringen att ett nytt gradindelad brott införs i brottsbalken, sabotage mot blåljusverksamhet. Det som straffbeläggs är att angripa eller på annat sätt störa polis, räddningstjänst eller ambulanssjukvård, om gärningen är ägnad att allvarligt försvåra

eller hindra uttryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet. Om gärningen framkallat fara för flera människoliv eller egendom av särskild betydelse eller annars varit av särskilt farlig art ska det dömas för grovt sabotage mot blåljusverksamhet. Straffet för sabotage mot blåljusverksamhet föreslås vara fängelse i högst fyra år och för grovt sabotage mot blåljusverksamhet fängelse på viss tid, lägst 2 och högst 18 år, eller på livstid. För att stärka det straffrättsliga skyddet för myndighetsutövning föreslår regeringen att straffskalan för grovt våld eller hot mot tjänsteman skärps till fängelse i lägst ett och högst sex år.

Vänsterpartiets ställningstagande

Vi står till största delen bakom regeringens proposition. Förvisso är många av de handlingar som kommer att omfattas av det nya brottet sabotage mot blåljusverksamhet redan kriminaliserade. Men vi anser ändå att den nya brottsrubriceringen är viktig eftersom den markerar hur samhället ser på den aktuella verksamheten. Däremot vill vi poängtera att helt andra åtgärder krävs för att denna typ av brottslighet ska minskas och förebyggas. Detta lyfter både Juridiska fakulteten vid Lunds universitet, Örebro tingsrätt och Brottsförebyggande rådet (Brå) fram i sina remissvar på den utredning som ligger till grund för propositionen. Samhällsproblem av detta slag kan inte lösas med en ny brottsrubricering eller hårdare straff. I utredningen (SOU 2018:2) hänvisas till en rapport om oroligheterna i Rosengård 2007–2008. Rapporten lyfter fram fem riskfaktorer som är centrala för konflikternas ursprung: levnadsvillkor, social och territoriell stigmatisering, befolkningssammansättning, alienation i förhållande till samhället och olika former av våld. Rapporten visar vidare att det var få individer som var aktiva i konflikterna och att det i stort sett endast var tonårspojkar och yngre män. De orsaker till konflikterna som ungdomarna själva anger i rapporten är dels hat mot polisen, dels sysslolöshet och att det är spännande att konfronteras med polisen. Författarna till rapporten pekar på att konflikter och stenkastning är symtom på större samhällsproblem. Det krävs djupare förståelse av hur globala, nationella och regionala sociala, politiska och ekonomiska processer får olika lokala utfall. Enbart lokala insatser kan enligt författarna inte lösa problemen som handlar om urban utveckling i stort. Man kan inte bara se på enskilda bostadsområden eller stadsdelar utan måste se på samhället ur ett helhetsperspektiv.

I utredningen konstateras vidare att de föreslagna förändringarna inte ensamma kan lösa problemen utan att det krävs insatser från många sektorer i samhället för att t.ex. bryta utanförskap och stärka tilltron till myndigheter. Vänsterpartiet återkommer med förslag på åtgärder i kommande motioner under mandatperioden.

Kommunal lyfter i sitt remissvar fram att ytterligare åtgärder krävs för att skydda utsatt personal. En grundläggande problematik är den resursbrist som gjort att uttryckningar i dag sker med mindre personal än tidigare. Vid uttryckning till hotfulla situationer, exempelvis anlagda bränder, leder detta till större otrygghet för räddningstjänstpersonalen. Det straffrättsliga skyddet är viktigt, men långsiktigt måste tryggheten för blåljuspersonal också stärkas genom förbättrad bemanning och ökade resurser. Vänsterpartiet delar Kommunals synpunkter.

Vidare är flera tunga remissinstanser, t.ex. Hovrätten för Västra Sverige och Örebro tingsrätt, kritiska till att straffskalan för grovt brott uppgår till livstids fängelse.

Juridiska fakulteten vid Lunds universitet skriver i sitt remissvar att det föreslagna livstidsstraffet för det grova brottet innebär ett avsteg från svensk rättstradition som präglats av återhållsamhet vid användandet av frihetsberövande bestraffning. Enligt Juridiska fakulteten skulle livstidsstraffet innebära en så kraftig ökning av repressionsnivån, särskilt mot redan socialt utsatta grupper i samhället, att den motivering för straffnivån som presenteras i utredningen framstår som synnerligen oreflekterad. Vänsterpartiet anser att livstidsstraffet är både omodernt, inhumant och ineffektivt. Vi har därför sedan länge krävt att livstidsstraffet ska avskaffas. Alla straff ska i stället vara tidsbestämda.

Riksdagen bör avslå proposition 2018/19:155 i den del som föreslår att grovt sabotage mot blåljusverksamhet ska kunna ge fängelse på livstid. Detta bör riksdagen besluta.

Linda Westerlund Snecker (V)

Momodou Malcolm Jallow (V)

Karin Rågsjö (V)

Jon Thorbjörnson (V)

Jessica Wetterling (V)

Maj Karlsson (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)